

**Verslag van de digitale vergadering
van de Commissie voor economische aangelegenheden en de Commissie voor
financiën & projecten van de Euregio Rijn-Waal d.d. 28 augustus 2023**

Punt 1	<p>Opening door de voorzitter</p> <p>De voorzitter, Dr. Stefan Dietzfelbinger, heet de online aanwezigen van harte welkom.</p> <p>De voorzitter vraagt of er verzoeken zijn tot wijziging van de agenda. Het laatste is niet het geval. Derhalve wordt de agenda ongewijzigd vastgesteld.</p>
Punt 2	INTERREG VIA Deutschland-Nederland
Punt 2 a	<p>Standpuntbepaling Interreg-projecten</p> <p>De voorzitter licht nog eens kort het vergaderstuk en de achtergrond van deze onlinevergadering toe in combinatie met de gewijzigde besluitvormingsprocedure in het nieuwe Interreg VIA-programma Deutschland-Nederland.</p> <p>De heer Kochs geeft aan dat de Euregio Rijn-Waal programmapartner is en in het kader van deze procedure een mening over de projecten moet formuleren en een standpunt moet bepalen. De standpunten worden dan aan de volgende fase van de procedure overgedragen.</p>
Punt 2b.1	<p>Projectpresentatie Manufacturing NextMaterials (MNM)</p> <p>De voorzitter verzoekt de heer Robbert Jan Kooij (Oost NL) het project voor te stellen. De heer Kooij stelt het project aan de hand van een presentatie voor.</p> <p>Het project Manufacturing NextMaterials (MNM) richt zich op het bieden van flexibele productietechnologieën voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), voor de verwerking van slimme en duurzame materialen in lichtgewicht onderdelen voor mobiliteit, geavanceerde batterijsystemen en duurzame energieoplossingen.</p> <p>Voor kmo's in de materiaaltechnologie is er ruime overheidssteun tot het stadium van prototypeontwikkeling. Maar daarna hebben bedrijven vaak moeite om op te schalen naar productie en om de markt te bereiken.</p> <p>De belangrijkste obstakels zijn het opzetten en uitvoeren van een testproductie, het overtuigen van potentiële klanten en investeerders en het omgaan met regelgeving en normen op buitenlandse markten.</p> <p>Oost NL, NMWP en NV BOM zijn de kernpartners. CATO Composites, het Thermoplastic composites Application Centre van Saxion Hogeschool, het Fraunhofer Innovation Platform van de Universiteit Twente, de Universiteit van Münster, het Fraunhofer Institute for Battery Cell Production en Rapid Technology Centre van Universiteit Duisburg-Essen werken primair samen in drie zogenaamde Lighthouse-pilotprojecten.</p> <p>De kennispartners richten zich op de technische aspecten van de genoemde obstakels en de kernpartners op de zakelijke aspecten. Ze werken samen volgens het volgende concept:</p> <p>Gesloten deel</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteiten opzetten voor grensoverschrijdende samenwerking voor de testproductie van composieten, de productie van geavanceerde batterijen en ondersteuning voor 3D-printing • Roadmap opstellen voor de toekomstige permanente samenwerking tussen de innovatiecentra • Kmo's ondersteunen in de vorm van workshops en trainingen om hen voor te bereiden op de testproducties <p>Open deel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opzetten en uitvoeren van testproducties met potentiële klanten en investeerders. <p>Door deze aanpak zullen 120 kmo's de competenties verwerven die ze nodig hebben om de kloof tussen prototype en markt te overbruggen.</p> <p>De voorzitter dankt de heer Robbert Jan Kooij voor zijn interessante presentatie en opent de vragenronde voor de leden van de commissies.</p>
	<p>Door de heer Huigens, gemeente Apeldoorn, wordt de vraag gesteld of dit project ook ingaat op het aspect kwaliteit van leven in de Euregio Rijn-Waal. De gemeente Apeldoorn vraagt of Hogeschool Saxion, die zich ook in een triple helix-structuur bevindt, ook is vertegenwoordigd, zodat hierdoor ook de kwaliteit van leven verder wordt verbeterd.</p> <p>De heer Kooij van Oost NL deelt mede dat de organisatie Oost NL in Apeldoorn is gevestigd en daarom het project daar ook actief promoot. Er is een connectie met Hogeschool Saxion.</p> <p>De heer Baart, gemeente Apeldoorn, stelt vast dat productieuitbreiding voor bedrijven die zich aan het vestigen zijn een belangrijk onderwerp is. In veel gevallen gaat het om gepatenteerde producten. Hoe kan worden gewaarborgd dat de kennis in de regio blijft. Kunnen hierover afspraken worden gemaakt met de financierende instanties en de begunstigde bedrijven?</p> <p>De heer Kooij van Oost NL antwoordt dat dit project juist gaat over het ontwikkelen van kennis en het verankeren daarvan in de regio.</p> <p>Er wordt ook vastgesteld dat overnames niet altijd kunnen worden voorkomen, maar dat het zeker belangrijk is om waardeketens in de regio en in Europa te behouden en verder te ontwikkelen.</p> <p>Mevrouw Lueb, gemeente Doetinchem, stelt vast dat slechts één kmo direct betrokken is bij het project. Hoe verhoudt dit zich tot de kmo-benadering van het project?</p> <p>De heer Kooij van Oost NL geeft aan dat dit komt door de structuur van het project. Het gaat in overeenstemming met de Interreg-systematiek om een zogenaamd gedeeltelijk open project. Dit betekent dat er een gesloten deel is waarin de bovengenoemde kmo een vaste positie heeft. Daarnaast is er een open deel in het project, dat bestemd is voor kmo-subprojecten.</p> <p>De heer Thoonen, gemeente Druten, vraagt of er ook een samenwerking met de Groene Metropoolregio (GMR) is voorzien.</p> <p>De heer Kooij van Oost NL geeft aan dat de innovatiecentra in het GMR-gebied openstaan voor alle kmo's en dat er dus een link is met de GMR.</p> <p>Na bespreking en beantwoording van vragen vanuit de commissies dankt de voorzitter de aanvrager voor de uitvoerige presentatie en voor het beantwoorden van de vragen en deelt mede dat de commissies in overleg gaan om tot een</p>

	<p>standpunt te komen. De secretaris zal de aanvrager op de hoogte brengen van het resultaat. De voorzitter verzoekt de aanvrager en zijn aanwezige partners de digitale vergaderruimte te verlaten.</p>
<p>Punt 2b.2</p>	<p>Projectpresentatie ExCel</p> <p>De voorzitter verzoekt de heer Gerd Jan Jongerden het project voor te stellen. De heer Jongerden stelt het project aan de hand van een presentatie voor.</p> <p>Batterijopslag kan de belasting van het elektriciteitsnet verlagen en de zelfconsumptie (in combinatie met lokale opwekking) drastisch verhogen door het verschil tussen vraag en aanbod van elektriciteit te bufferen. De grootste uitdagingen voor batterijen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de beschikbaarheid van grondstoffen; • de kosten van elektriciteitsopslag en een lange levensduur; • veiligheid en toepasbaarheid, bijvoorbeeld in de gebouwde omgeving; • recyclebaarheid en circulaire toepassing van grondstoffen. <p>Huidige herlaadbare batterijen maken doorgaans gebruik van lithium-ioncellen. Deze cellen kunnen ontvlammen en giftige gassen uitstoten. Bovendien is de winning van lithium een vervuילend proces waarbij veel water wordt verbruikt. Exergy Storage heeft een nieuwe batterijtechnologie ontwikkeld op basis van veel voorkomende en goedkope grondstoffen zoals steenzout, (gerecycled) aluminium en ijzer. Deze duurzame technologie biedt uitzonderlijk lage kosten voor elektriciteitsopslag en relatief lage productiekosten. De technologie is tevens geschikt voor het realiseren van gesloten materiaalkringlopen.</p> <p>Doel van het project: de batterijtechnologie opschalen naar industriële schaal voor het bouwen van prototypen en ter voorbereiding op pilot-opschaling. Samen met Fraunhofer Umsicht als adviseur ('Berater') wordt beoogd de celelektroden en prestaties te optimaliseren. Met Becker Insulation wordt bepaald wat effectief isolatiemateriaal is voor de behuizing van de batterijen. Parallel daaraan worden samen met Stanstechniek de fabricageprocessen voor batterijcomponenten geoptimaliseerd en opgeschaald. Ten slotte worden er prototypebatterijen opgeleverd en gedemonstreerd in representatieve testomgevingen van zowel Stadtwerke Goch - het gemeentebedrijf van Goch - als in nieuwe duurzame woningen van Hirsch. Stadtwerke Goch wil de duurzame energietransitie bevorderen en ziet daarmee kansen de eigen strategische positie te versterken. Ten slotte wordt bij Stanstechniek een batterijcontainer getest voor de eigen energieopwekking en -opslag.</p> <p>De voorzitter dankt de heer Gerd Jan Jongerden voor zijn interessante presentatie en opent de vragenronde voor de leden van de commissies.</p>
	<p>De heer Baart, gemeente Apeldoorn, stelt ook hier vast dat moet worden gewaarborgd dat de kennis in de regio blijft. Kunnen hierover afspraken worden gemaakt met de financierende instanties en de begunstigde bedrijven?</p> <p>De voorzitter merkt in dit kader op dat hier zeker sprake is van een mogelijk spanningsveld. Uiteindelijk zal het niet mogelijk zijn om de zakelijke relaties van de bedrijven te beïnvloeden.</p> <p>Mevrouw Lueb, gemeente Doetinchem, vraagt of het bedrijf Exergy Storage alleen als adviseur betrokken is of dat het ook andere taken heeft, aangezien 1/3 van de kosten aan deze partner ten deel vallen?</p>

	<p>De heer Jongerden antwoordt dat het bedrijf de ontwikkeling en verdere optimalisatie van het pilotproject leidt.</p> <p>Na bespreking en beantwoording van vragen vanuit de commissies dankt de voorzitter de aanvrager voor de uitvoerige presentatie en voor het beantwoorden van de vragen en deelt mede dat de commissies in overleg gaan om tot een standpunt te komen. De secretaris zal de aanvrager op de hoogte brengen van het resultaat. De voorzitter verzoekt de aanvrager en zijn aanwezige partners de digitale vergaderruimte te verlaten.</p>
Punt 2 c	<p>Bespreking en standpuntbepaling</p> <p>De voorzitter, de heer dr. Dietzfelbinger, vraagt of de leden van de commissies fundamentele bezwaren en bedenkingen hebben tegen de projectvoorstellen MNM en ExCel.</p> <p>Er wordt vastgesteld dat dit niet het geval is.</p> <p>Ten aanzien van het project Manufacturing NextMaterials (MNM) is vastgesteld dat het project bijdraagt aan oplossingen voor productieuitbreiding door te investeren in productiecapaciteit op de drie beschreven innovatiegebieden: - nieuwe materialen die bijdragen aan de milieu- en klimaatdoelstellingen. De kern van het project is het starten van grootschalige productie van nieuwe materialen die hun effectiviteit hebben bewezen in een pilotfase. Op die manier moet het project ook de waardeketen in Europa veiligstellen. Het consortium bestaat uit intermediaire partijen, kennisinstellingen en innovatiecentra die intensief gaan samenwerken om kleine kmo's in staat te stellen hun eerste grootschalige productie aan klanten te leveren.</p> <p>Het initiatief is nieuw en vult een groot gat: de prototypen die zijn ontstaan in innovatieprojecten, zoals Rocket, kunnen met dit project de sprong naar de markt maken en vervolgens particuliere investeerders interesseren voor verdere ontwikkelingen en investeringen in eigen productiefaciliteiten.</p> <p><i>Voor het project MNM wordt het standpunt geformuleerd om het project met een positief votum in de verdere besluitvormingsprocedure op te nemen.</i></p> <p>Bij het project ExCel wordt vastgesteld dat de opslag van duurzame energie in het programmagebied en in verschillende andere delen van de wereld een groot probleem is. Ook gemeenten worden met dit probleem geconfronteerd en hebben al belangstelling getoond voor het project. Het project draagt bij aan de oplossing van dit probleem, biedt mogelijkheden voor economische spin-offs in het programmagebied en kan de waardeketen in Europa veiligstellen. De te produceren batterijen hebben duidelijke voordelen ten opzichte van alternatieve batterijopslagmethoden. Het project voorziet daarmee in een grote maatschappelijke behoefte.</p> <p>De projectpartners vertegenwoordigen de volledige productieketen en zijn gevestigd in het programmagebied, waardoor ze bijdragen aan de grensoverschrijdende economische integratie van de regio.</p> <p><i>Voor het project ExCel wordt het standpunt geformuleerd om het project met een positief votum in de verdere besluitvormingsprocedure op te nemen.</i></p>
Punt 3	Mededelingen/rondvraag

	<p>Er vindt een korte discussie plaats over het format van de gezamenlijke digitale commissievergaderingen.</p> <p>De voorzitter merkt op dat de digitale commissievergaderingen vaste vorm hebben aangenomen. Hoe dit format, maar ook de fysieke bijeenkomsten in de toekomst verder vormgegeven kunnen worden, zou via een digitale enquête aan de commissieleden kunnen worden voorgelegd.</p> <p>De heer Huigens, Gemeente Apeldoorn, geeft aan dat het bezoeken van Interreg-projecten op dit moment wenselijk zou zijn.</p> <p>Verder zijn er geen kanttekeningen of vragen.</p>
<p>Punt 4</p>	<p>Sluiting</p> <p>De voorzitter sluit de gezamenlijke digitale vergadering van de Commissie voor economische aangelegenheden en de Commissie voor financiën en projecten onder dankzegging aan de deelnemers om 16:10 uur.</p>

Kleve, 8 september 2023
Andreas Kochs
Ambtelijk secretaris